

Friðlýsing Grafarvogs

Tillaga um breytt mörk

Umhverfis- og skipulagsráð 9. apríl 2025

Erindi Reykjavíkurborgar 9. mars 2021

Reykjavík, 9. mars 2021
R21020187
USK2021020066

Berist til umhverfis- og auðlindaráðherra, Guðmundar Inga Guðbrandssonar.

Á fundi umhverfis- og heilbrigðisráðs Reykjavíkur þann 27. febrúar síðastliðinn var lögð fram og samþykkt tillaga þar sem lagt er til að hafið sé formlegt samtal við umhverfis- og auðlindaráðuneytið og Umhverfisstofnun um friðlýsingar á þremur fjörusvæðum í Reykjavík. Svæðin sem um ræðir eru Blíkastaðakró, Grafarvogur og þangfjörusvæði í austanverðum Skerjafirði.

Tillagan hljómar svo:

„Lagt er til að umhverfis- og heilbrigðisráð samþykki að hefja formlegt samtal við umhverfis og auðlindaráðuneytið og Umhverfisstofnun um friðlýsingu á Blíkastaðakró, Grafarvogi og þangfjörusvæði í austanverðum Skerjafirði. Um eru að ræða þrjú mikilvæg strandsvæði í Reykjavík sem hafa verið tilnefnd af Náttúrufræðistofnun Íslands fyrir framkvæmdaáætlun náttúruinjaskrár. Gert er ráð fyrir að samtalið leiði til þess að ákveðið verði að hefja formlegt friðlýsingarferli Umhverfisstofnunar í samstarfi við Reykjavíkurborg. Í friðlýsingarferlinu verður m.a. tekin ákvörðun um mörk friðlýstra svæða, friðlýsingarflokk auk þess sem mótaðar verða helstu reglur með friðlýsingarskilmálum. Að loknu lögbundnu samráðs- og kynningarferli er gert ráð fyrir að friðlýsingatillögur verði lagðar fyrir borgaryfirvöld til samþykkis áður en ráðherra friðlýsir svæðin endanlega.“

Eftir samþykkt í umhverfis- og heilbrigðisráði var tillögunni vísað til borgarráðs og var þar samþykkt þann 4. mars síðastliðinn sbr. meðfylgjandi bréf frá skrifstofu borgarstjóra.

Umhverfis- og skipulagssvið Reykjavíkur, fyrir hönd Reykjavíkurborgar, óskar nú eftir því við umhverfis- og auðlindaráðuneytið og Umhverfisstofnun að hefja formlega skoðun á þessum friðlýsingarárformum í samráði við Reykjavíkurborg við fyrsta tækifæri.

Þessu bréfi fylgir einnig stutt greinargerð með nánari umfjöllun um fjörusvæðin þrjú, einkenni þeirra og verndargildi og markmið með væntanlegum friðlýsingum.

Sambærilegt bréf hefur verið sent til Umhverfisstofnunar.

Virðingarfyllt,

Ösp Órvarsdóttir,
sviðsstjóri umhverfis- og skipulagssviðs

Guðmundur B. Friðriksson,
skrifstofustjóri skrifstofu umhverfisgæða

Samrit: Umhverfisstofnun

Greinargerð með tillögu að friðlýsingu, lögð fram á fundi umhverfis- og heilbrigðisráðs 17. febrúar 2021:

Tillaga að friðlýsingu Grafarvogs

Lagt til að grunnsævi, leirur og fjörur innan Grafarvogs verði friðlýstar.

Markmið með friðlýsingu: Að vernda mikilvægar fjöruvistgerðir og búsvæði fugla en Grafarvogur er einn af fáum óspilltum leirusvæðum innan borgarmarkana og er alþjóðlega mikilvægur viðkomustaður farfugla, einkum vaðflugategunda t.d. rauðbrystings, sanderlu, lóupræls, heidlóu, jaðrakans o.fl.. Grafarvogur er einnig mikilvægur fæðuöflunarstaður fugla allt árið um kring og þar sjást alla jafna margar fuglategundir. Vogurinn er hjartað af vinsælu útivistarsvæði og fá svæði í borginni eru eins aðgengileg fyrir náttúruupplifun og til að stunda fuglaskoðun.

Afmörkun friðlýsts svæðis: Grafarvogur er hluti af tillögu Náttúrufræðistofnunar Íslands fyrir B-hluta náttúruinjaskrár sem einnig inniheldur mynni Elliðavogs. Hér er lagt til að Grafarvogur innan Gullinbrúar, sem í dag er hverfisverndaður í Aðalskipulagi Reykjavíkur 2010-2030, verði friðlýstur. Skoða þarf hversu langt mörkin ná upp á land en þau mörk sem hverfisverndin nær til í dag eru á köflum dregin full langt upp á land til að það henti friðlýsingu og eru mörkin í tillögu Náttúrufræðistofnunar nærri lagi.

Núverandi mörk hverfisverndar í Grafarvogi:

Samstarfshópur Umhverfisstofnunar og Reykjavíkurborgar

Veiði

Loft

Haf og vatn

Náttúra

Atvinnulíf

Hringrásarhagkerfi

Umhverfisstofnun

← Forsíða / Náttúra / Friðlýsingar / Friðlýsingar í vinnslu / Grafarvogur innan Gullinbrúar

Grafarvogur innan Gullinbrúar

Mynd: Jón Stefán Jónsson

Samstarfshópur, sem skipaður er fulltrúum Umhverfisstofnunar, Reykjavíkurborgar sem einnig er landeigandi og fulltrúa frá umhverfis- og auðlindaráðuneytisins, vinnur nú að undirbúningi friðlýsingar Grafarvogs innan Gullinbrúar, í samræmi við málsmeðferðarreglur náttúruverndarlaga.

Áform um friðlýsingu auglýst

Mynd: Jón Stefán Jónsson

Áform um friðlýsingu auglýst 2021

Með áformum um friðlýsingu svæðisins er horft til þess að vernda til framtíðar náttúrulegt ástand Grafarvogs og líffræðilega fjölbreytni hans, þ.m.t. mikilvægar fjöruvistgerðir, búsvæði fugla og óspillta leiru.

Áform um friðlýsingu Blikastaðakróar-Leiruvogs sem friðlands, sbr. 49. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd, voru auglýst þann 12. júlí 2021, í samræmi við málsmeðferðarreglur 2. og 3. mgr. 36. gr., sbr. 2. mgr. 38. gr. laganna en gert er ráð fyrir að svæði sem ekki er á framkvæmdaáætlun náttúruminjaskrár skuli kynnt sérstaklega. Auglýsing um áformin var birt í Lögbirtingarblaðinu, vefmiðli Morgunblaðsins, vefmiðli Mosfellings og á heimasíðu og facebooksíðu Umhverfisstofnunar, auk þess sem hagsmunaaðilum var sent bréf þar sem upplýst var um auglýsinguna, hvar hana var að finna og á hvaða tíma gafst tækifæri til að gera athugasemdir. Frestur til að skila inn athugasemdum var til og með 10. ágúst 2021.

8 athugasemdir bárust

Alls bárust erindi frá 8 aðilum á kynningartíma. Gerð er grein fyrir þeim athugasemdum/ábendingum sem bárust vegna áformanna ásamt viðbrögðum samstarfshópsins við þeim í [Umsögn um athugasemdir sem bárust á kynningartíma áforma um friðlýsingu svæðið innan Gullinbrúar í Grafarvogi.](#)

 UMHVERFIS Grafarvogur STOFNUN	Tillaga að afmörkun	Flatarmál: 0,416 km ²
		Kortavirgjun: Lambert keiluvirgjun
		Hnattstæða: ISN93
		Kortagerð: Ingóbjörg M. Bjarnadóttir
		Umhverfisstofnun, dags. 11.5.2021

Tillaga að friðlýsingu

Samstarfshópurinn vinnur nú drög að friðlýsingarskilmálum fyrir svæðið. Tillagan verður lögð fyrir landeigendur/rétthafa lands og aðra sem hagsmuna eiga að gæta. Þá verður tillagan auglýst opinberlega og öllum gefinn kostur á að gera athugasemdir við hana.

Hverfisvernd

- Tillaga ráðherra um breytt mörk 20. júní 2023
- Hafnað í umhverfis- og skipulagsráði 13. des. 2023
- Vinna vegna friðlýsingar hófst að nýju í mars 2025

AUGLÝSING

um friðlýsingu Grafarvogs innan Gullinbrúar

1. gr.

Um friðlýsinguna

Umhverfis-, orku- og loftslagsráðherra hefur ákveðið, að tillögu Náttúruverndarstofnunar og með samþykki Reykjavíkurborgar, að friðlýsa Grafarvog, innan Gullinbrúar, sem friðland í samræmi við 49. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd.

Náttúrufræðistofnun hefur metið verndargildi hins friðlýsta svæðis, sem liggur innan Reykjavíkur. Grafarvogur hefur hátt verndargildi sem felst einkum í leirum sem eru mikilvægur viðkomustaður farfugla. Þá er umhverfi Grafarvogs vinsælt útivistarsvæði.

Grafarvogur í heild sinni flokkast sem leirulón, en þau einkennast af tiltölulega víðáttumiklum leirum sem þorna upp að mestu þegar lágsjávað er. Sjávarföll eru gjarnan mikil og dýpi lítið. Grunnir árfarvegir og álar eru þó undir ferskvatni á fjöru en fyllast af sjó á flóði. Það á við um Grafarvoginn þar sem Grafarlækur fellur í austurbotn vogarins sem og ónefndur lækur í suðausturhluta vogsins. Á háfjöru eru árfarvegirnir vel sýnilegir langt vestur með voginum.

Friðlýsingin samræmist markmiði 2. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd þar sem kveðið er á um vernd líffræðilegrar fjölbreytni með því að viðhalda tegundafjölbreytni og vistfræðilegum ferlum.

Við ákvörðun um friðlýsingu var m.a. höfð hliðsjón af samningi Sameinuðu þjóðanna um líffræðilega fjölbreytni (Rio de Janeiro 1992, sbr. Stjórnartíðindi C 11/1995), samningnum um vernd villtra plantna og dýra og lífsvæða í Evrópu (Bern 1979, sbr. Stjórnartíðindi C 17/1993), samþykkt um votlendi sem hafa alþjóðlegt gildi, einkum fyrir fuglalíf (Ramsar 1971, sbr. Stjórnartíðindi C 1/1978) og rammasamningi Sameinuðu þjóðanna um loftslagsbreytingar (sbr. Stjórnartíðindi C 14/1993 og 39/1993).

Hið friðlýsta svæði er 0,416 km² að stærð.

2. gr.

Markmið friðlýsingarinnar.

Markmið friðlýsingar svæðisins er að viðhalda og vernda til framtíðar náttúrulegt ástand mikilvægs búsvæðis fugla og sjávarhryggleysingja auk líffræðilegrar fjölbreytni þannig að það fái að þróast samkvæmt náttúrulegum lögmálum og á eigin forsendum. Friðlýsingin miðar einnig að því að treysta útivistar-, rannsókn- og fræðslugildi svæðisins.

5. gr.

Stjórnunar- og verndaráætlun.

Náttúruverndarstofnun ber ábyrgð á gerð stjórnunar- og verndaráætlunar fyrir friðlandið í samvinnu við Reykjavíkurborg, Náttúrufræðistofnun og eftir atvikum aðrar fagstofnanir og hagsmunaaðila, sbr. 81. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd.

Í stjórnunar- og verndaráætlun skal m.a. fjalla um umsjón svæðisins, verndaraðgerðir, aðgerðir til að bregðast við framandi og/eða ágengum tegundum, rannsóknir og vöktun, fræðslu, landnotkun, fráveitu, nytjar, umferð um svæðið, þ.m.t. umferð ríðandi, hjólandi, umferð vatnatækja og notkun dróna sem og aðgengi gesta, þar með talið aðgengi fólks með fötlu.

Heimilt er að setja ítarlegri reglur í stjórnunar- og verndaráætlun. Stjórnunar- og verndaráætlun fyrir friðlandið er háð staðfestingu ráðherra, sbr. 3. mgr. 81. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd.

6. gr.

Umferð um friðlandið.

Almenningi er heimil för um friðlandið en er skylt að ganga vel og snyrtilega um svæðið og fylgja þeim reglum sem gilda innan þess. Fordast skal að valda öðrum óþægindum eða truflun með hávaða. Gestir skulu ætíð sýna aðgát gagnvart dýralífi og náttúrufari á svæðinu. Sérstakrar aðgátar er þörf á varptíma fugla.

Óheimilt er að aka vélknúnum ökutækjum utan vega, sbr. þó undanþágur 31. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd.

Notkun vélknúinna vatnatækja (s.s. sjókatta, sæpota o.þ.h.) er óheimil innan friðlandsins, nema með leyfi Náttúruverndarstofnunar, að undanskildum leitar- og björgunaraðgerðum.

Hundar skulu hafðir í taumi innan friðlandsins, að undanskildum leitar og björgunarhundum að störfum. Þess skal gætt að hundar og önnur gæludýr valdi ekki truflun á lífríki svæðisins, skemmdum á náttúru eða valdi gestum ónæði. Umráðamönnum er skylt að fjarlægja úrgang frá gæludýrum á svæðinu.

Flug fjarstýrðra loftfara (dróna) er óheimilt í friðlandinu á varptíma og fartíma, nema að fengnu leyfi Náttúruverndarstofnunar. Undanskilin er notkun fjarstýrðra loftfara vegna almannahagsmuna og leitar- og björgunaraðgerða. Að öðru leyti skal farið með notkun ómannaðra loftfara (dróna) samkvæmt reglugerð nr. 1360/2024 um starfrækslu fjarstýrðra loftfara.

Varptími og fartími skal skilgreindur í stjórnunar- og verndaráætlun fyrir friðlandið.

Nánar skal fjallað um umferð, m.a. umferð gangandi, ríðandi, hjólandi, akandi og umferð um vötn, í stjórnunar- og verndaráætlun.

Reykjavík